

PROJEKTRAPPORT

Här finns liv

Rapport 2020:2

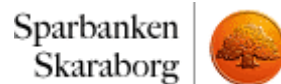
BIOSFÄROMRÅDE

VÄNERSKÄRGÅRDEN MED KINNEKULLE

Sofia GuldbRAND

Projektledare

Unesco Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle

Projektets namn	Vid ansökan/arbetsnamn: Jag är en del av biosfären! Offentligt namn: *Här finns liv
Projektperiod	2017-01-01 – 2019-12-31
Projektägare	Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle
Projektledare	Sofia Guldbbrand sofia.guldbbrand@vanerkulle.se 0501-39 31 96
Projektgrupp Idéer och projektutveckling	Stiftelsen Läckö slott Högskolan i Skövde Lidköpings kommun NBV Väst Westelius Arkitekter Galleri Splace, Mariestad Biosfär Vänerskärsgården med Kinnekulle
Projektsamverkan/ del av genomförandeaktiviteter	Beijerinstitutet Biosfärambassadörerna Campus Västra Skaraborg De la Gardiegymnasiet Fridays for Future Guldgruvan, Töreboda Götene Kommun Hvita hjorten Högskolan i Skövde Lidköpings kommun Länsförsäkringar Skaraborg Mariestads kommun Naturvårdsverket Näringslivsföreningen i Götene Projektet CLAS Stiftelsen Läckö slott Stockholm Resilience Center Support Group Svenska Uneskorådet Tillväxt Mariestad Vadsbogymnasiet Vänerygymnasiet
Inköpt kompetens	Morot marknadsföringsidéer, projektnamn och grafisk projektprofil Solutions AB App och layout Veronica Jensen Illustration Kartspelet Dotter & Döse Film, filmkurs, idéer kring marknadsföring, broschyr Torsö Språkbyrå Översättningar Samt olika föreläsare

<p>Finansiärer</p>	<p>Ekonomi: Skaraborgs kommunalförbund Grevillis fond John Hedins stiftelse Mariestad Sparbanksstiftelsen Skaraborg Sparbanksstiftelsen Alfa Sparbanksstiftelsen Lidköping Stiftelsen Läckö slott Dacapo Naturvårdsverket NBV Länsförsäkringar Skaraborg</p> <p>Projektid: Högskolan i Skövde Stiftelsen Läckö slott Westelius arkitekter Galleri Splace Dacapo NBV Mariestad, Götene och Lidköpings kommuner. Biosfär Vänerskärgården med Kinnekulle</p>
<p>Fortsatta effekter efter projektets avslut (2020-02-18)</p>	<p>Den fasta utställningen finns uppsatt på De la Gardiegymnasiet i Lidköping.</p> <p>Vandringsutställningen med Kartspelet finns på Vadsbo museum samt på Tunaholmskolan i Mariestad under våren.</p> <p>Superkraftspelet är en permanent upplevelse utmed naturstigen vid Läckö slott.</p> <p>Superkraftspelet lever också vidare genom EcoLogic Ufs bok.</p> <p>Kontaktnätet har stärkts och nya samverkansmöjligheter har genererats kring hållbarhetsfrågor i samband med projektet. Detta tack vare människorna, kreativiteten, aktiviteterna och mötesarenorna inom projektets ram.</p> <p>Vi ser att Agenda 2030 sätter sig allt mer.</p>
<p>Projektets och insatsernas kontext</p> <p>Några exempel på insatser för Agenda 2030 i omvärlden inom projektiden</p>	<p>Klimatförändringarna och ekosystemen har påverkats drastiskt i negativ riktning och Agenda 2030 är därför i sikte för allt fler.</p> <p>Den 14 juni 2018 beslutade den svenska regeringen om en handlingsplan för Agenda 2030 åren 2018–2020.</p>

	<p>Ett Västsvenskt forum har tagit form för Agenda 2030 på initiativ av Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen, Göteborgs Universitet, Chalmers, Borås Högskola, Johanneberg Science Park samt Göteborgs centrum för hållbar utveckling. Forumet lanserades formellt under 2018 med namnet Agenda 2030 i Väst.</p> <p><i>Glokala Sverige -Agenda 2030 i kommuner och regioner</i> är ett kommunikations- och utbildningsprojekt som drivs av Svenska FN-förbundet i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. Projektets mål är att öka kunskap och engagemang för Agenda 2030 bland politiker och tjänstepersoner i svenska kommuner och regioner. 2018 var ett pilotår. 2019 öppnades det för fler deltagare.</p> <p>År 2020 är Götene kommun och Lidköpings kommun med i Glokala Sverige. Mariestads kommun önskade också detta men lottades bort. Istället skapas en handlingsplan för implementering av Agenda 2030 i Mariestads kommun.</p>
<p>Biosfärprogrammet Sverige</p>	<p>”Biosfärområdenas framgång grundar sig på samverkan, lärande och en holistisk syn på människa och natur som sammanför lokala och globala perspektiv. Deras gedigna erfarenhet av att arbeta praktiskt och integrerat med hållbar utveckling i en kontext gör dem intressanta som strategiska områden att lära av, stötta och investera i när Agenda 2030 för hållbar utveckling genomförs i Sverige.”</p> <p><i>Göran Blom, Ordförande Kommittén för Biosfärprogrammet Sverige</i></p> <p><i>Mats Djurberg, Generalsekreterare Svenska Unescorådet</i></p> <p>Ur Sveriges Biosfärområden – arenor för implementering av Agenda 2030 http://www.unesco.se/wp-content/uploads/2017/06/Sveriges-biosfa%CC%88romra%CC%8Aden-och-Agenda-2030.pdf</p>
<p>Lima Action Plan (LAP)</p>	<p>Lima Action Plan är den globala handlingsplanen för Unescos internationella biosfärnätverk. Syftet med planen är att förena engagemang och insatser för att biosfärprogrammets vision ska nås.</p> <p>Exempel på mål ur den internationella handlingsplanen som kommunikationsprojektet Här finns liv har bidragit till:</p>

	<p>”Biosfärområdet bidrar aktivt till Agenda 2030 och globala miljööverenskommelser på ett sätt som kan mätas och skalas upp. Resultat från insatser sprids.” (LAP A1.1 & A1.2)</p> <p>”Biosfärområdet genomför och stimulerar initiativ för hållbar utveckling som är inkluderande och miljömässigt integrerande. Dessa gröna, hållbara samhällsekonomiska initiativ lyfts som goda exempel. Initiativen omfattar produkter och tjänster utvecklade i enlighet med biosfärområdets värdegrund.” (LAP A1.5)</p> <p>”Biosfärområdet etablerar samarbeten med Universitet och högskolor som skapar utbildning, fortbildning och som leder till kunskapsutveckling för biosfärområdets aktörer. Gärna tillsammans med Unescocenter och Unescoprofessurer och med fokus på Agenda 2030.” (LAP A4.1 & A4.2)</p> <p>”Biosfärområdet skapar breda samarbeten för utveckling och genomförande av projekt som tillför kunskap om förvaltning och hållbar utveckling.” (LAP A4.5)</p> <p>”Biosfärområdet sprider goda exempel på hållbar utveckling.” (LAP A4.4)</p> <p>Ur Lima Action Plan Global handlingsplan för Unescos biosfärprogram 2016-2025 https://biosfarprogrammet.se/wp-content/uploads/2017/09/Vagledning_Lima_action_plan.pdf</p>
--	--

Bakgrund

Omställningen till det hållbara samhället går alldeles för långsamt enligt återkommande rapporter från bland annat klimatforskare. Biosfärområdena har i uppgift att söka lokala vägar och finna arbetsmodeller för att stärka en hållbar utveckling ekologiskt, socialt och ekonomiskt. I biosfärområdet har det över åren pågått många hållbara projekt och aktiviteter. Dessa har tidigare varit relativt anonyma för allmänheten, vilket varit problematiskt då allmänheten har haft svårt att uppfatta vilka aktiviteter som pågått. Hållbarhet är ett stort och brett ämne, och förväntningarna på biosfäroorganisationen har därför spretat åt olika håll. Att möta dessa har upplevts som svårt då organisationen har haft mellan 1-3 anställda och området sträcker sig över tre kommuner. Efter en tids återkommande frågor till biosfär om biosfärområdets roll och vad biosfärområdet konkret innebar, samlade biosfärområdet år 2017 en grupp personer för att utforma en projektidé. Inom projektet skulle man sprida kunskap om Agenda 2030. Förutsättningarna fanns i form av projektledning, en attraktiv utställningshall och det visade sig också finnas en dynamik och kreativitet i den projektgrupp som samlades.

Syfte

Det övergripande syftet med projektet har varit att stimulera till hållbara livsstilar hos invånare i Skaraborg. Detta genom att sprida kunskap om Agenda 2030 på ett spännande och annorlunda sätt. Här finns liv har också syftat till att kommunicera, belysa och lyfta fram goda exempel på hållbarhetsinitiativ och förstärka modellområdets identitet. Ett viktigt steg i detta har varit att nå ut till invånarna i modellområdet och väska till stolthet över det faktum att vi bor i ett av världens drygt 701 biosfärområden som utnämns av Unesco (feb, 2020). Projektet har syftat till att väcka till drivkraft och agerande när olika samhällsaktörer såsom näringsliv, kommuner, föreningar och privatpersoner genom föreläsningar, app-spel och aktiviteter inspirerats till olika sätt att vara med i omställningen. Med projektet har vi också jobbat för stärkande av samverkan mellan de tre biosfärkommunerna Lidköping, Götene och Mariestad.

Process

Under perioden januari - april 2017 undersöktes förutsättningarna för projektet. I detta skede skapades en arbetsgrupp som ledde till samverkan mellan olika aktörer. Sofia Guldbbrand på biosfärkontoret var projektledare. Utgångspunkten för arbetsgruppen var att stimulera hållbara livsstilar hos invånarna, ta ett globalt ansvar och bidra till mer hållbara värderingar och konsumtion i vårt modellområde. Högskolan i Skövde och Stiftelsen Läckö slott tog direkt stora roller i projektet.

Utgångspunkterna i tillvägagångssätten var följande:

- Vi valde att kommunicera ord som Agenda 2030, biosfär och hållbarhet på ett nytt och spännande sätt. Detta gjordes genom att låta app- och spelteknik ha en framträdande roll i en utställning på en mycket välbesökt plats med cirka 80000 besökare per år.
- Vi ville locka till nyfikenhet hos målgrupper som barn och ungdomar från 12 år. Vi ville också locka allmänheten i stort och nå fler politiker, tjänstemän och näringslivet. Genom att kombinera hållbarhet, kommunikation och digitala spel ville vi se om samspelet kunde

väcka till ökat intresse. Att sprida kunskap, och framför allt väcka motivation till att agera, var viktiga komponenter.

- För att fördjupa utställningsupplevelsen skapade vi interaktion i utställningen genom att ställa frågor till besökaren i app-spelen. I Kartspelet finns givna svar att finna i kartbilden, medans det i Superkraftspelet finns alternativa svar för besökaren att ge, utifrån ens egen personlighet. Appen innehåller alltså två app-spel.
- Samskapande och en öppen dörr har varit viktiga delar genom projektet. De som har velat docka in med till exempel aktiviteter som föreläsningar, barnaktiviteter eller annat har varit välkomna att göra det. På så vis har vi byggt upp en mängd gemensamma arenor för möten kring hållbarhet. Kontaktnätet har utvecklats och stärkts kring hållbarhet och omställning till det hållbara samhället.
- År 1 skulle var Kartspelet uppsatt på naturum Vänerskärgården – Victoriahuset vid Läckö slott. Superkraftspelet blev en fast upplevelse utmed naturstigen vid Läckö slott. Projektet kunde parallellt upplevas i biosfärkommunerna genom till exempel föreläsningar. Vi spred också mycket inspiration och kunskap i sociala media om Agenda 2030, biosfärområdet och *Här finns liv.
- År 2 gick en vandringsutställning med en lättuppsatt variant av Kartspelet runt i biosfärområdet och nådde också fler av Skaraborgs kommuner. Detta tillgängliggjorde utställningen för fler personer. Superkraftspelet är fortsatt en fast upplevelse utmed naturstigen vid Läckö slott. Projektet upplevdes parallellt i biosfärkommunerna genom till exempel föreläsningar. Vi spred också inlägg i sociala media om Agenda 2030, biosfärområdet och *Här finns liv.

Huvudmål för Kommunikationsprojektet 2018-2019

- Nå minst 150 000 med utställningen och projektets innehåll.
- Skapa minst 10 arenor där olika samhällsaktörer bjuds in till samverkan och dialog kring hållbarhetsprocesser.

Resultat

- Utställningen och dess innehåll har nått totalt 765 660 personer*
- Projektet har skapat 42 arenor där olika samhällsaktörer bjudits in till samverkan och dialog kring hållbarhetsprocesser.

*Utställningen och projektets innehåll har besökts av 109 070 personer. Tillkommer gör aktiviteter med okänt antal besökare.

Projektets innehåll har nått 656 590 personer via artiklar, sociala media, websida, film mm. Tillkommer gör inlägg och statistik som gjorts av andra.

Förhandsvisning av vandringsutställningen *Här finns liv i mars 2018

Sammanställning av aktiviteter inom projektet

Före projektets offentliga aktiviteter genomfördes en fas med idéer, planering och kunskapsinsamling av projektgruppen. Det finansierades av John Hedins stiftelse. Av projektledningen genomfördes ytterligare planering, ansökningar och förankringar för att få in ekonomiska medel. Det var en process att utifrån behov och mål se vad som skulle växa fram. När finansieringen var säkrad innefattade arbetet mycket manusskrivande, att finna bredd gällande samverkansparter. Produktionen tog fart. Manus utformades och skalades av utifrån lagom nivå på bild och text med målgrupp från 12 år. Texterna anpassades till app-spelen. Alla inblandade, så som till exempel illustratören till Kartspelet, skulle sättas in i Agenda 2030 och biosfärområdets roll och geografi. Vi tog fram en pekskärm med program till det, för de besökare som ville fördjupa sina kunskaper vid besök till utställningen. Föreläsningar och öppningen planerades och bokades. Besökare och medverkande bjöds in. Tack vare positiva krafter och teman genom projektet som *Agenda 2030, hållbarhet, biosfär och digitalt sätt att möta publiken*, har projektets innehåll tagits emot med stort intresse och önskan om samverkan.

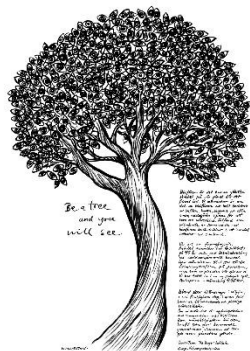
Genomförda aktiviteter år 2018	Aktivitet och plats
<p>Utställningen *Här finns liv med Kartspelet. En ettårig fast utställning om Agenda 2030, biosfärområdet på en av Sveriges mest välbesökta platser.</p> <p>Utställningen var på naturum Vänerskärsgården - Victoriahuset från mars 2018 till och med mars 2019.</p> <p>Officiell öppning: 4 maj 2018.</p> 	<p>Utställningen fanns inne i konferensrummet på Naturum Vänerskärsgården vid Läckö slott från och med mars 2018 och ett år framåt. Läckö slott är det fjärde mest besökta resmålet i Västra Götaland och bland besökarna finns lokala invånare såväl som ditresta människor från andra delar av Sverige och Världen.</p> <p>Lokalen för utställningen är tillgänglighetsanpassad och finns i nära anslutning till Naturums utställning om Vänern. Naturum Vänerskärsgården innefattar hotell, restaurang med konferenslokaler, butik, toaletter och även en fast utställning som berättar om Väners geografi, djurliv mm. Personal har funnits tillgänglig med generösa öppettider och möjlighet att svara på frågor och vara behjälpliga för besökarna under utställningstiden.</p> <p>Utställningens delar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavlor med illustrationer och information om Agenda 2030 och om biosfärområden globalt, nationellt och lokalt. • Kartspelet med alla målen i Agenda2030 och en speciellt spelanpassad illustration av biosfärområdet (6 X 1,5 meter) samt spelinstruktioner • 4 st läsplattor

- Bildspel på duk, visad med projektor. Fotovisning från biosfärområdet i bildspelet av fotograf Jesper Anhede, samt visades resultatbilder från barn och ungdomar som medverkade lokalt och globalt i den senaste biosfärutmaningen
- Pekskärm med dator inkl. ett framtaget pekskärmsprogram för fördjupad kunskap och information om biosfärområdets verksamhet. Genom pekskärmen kunde besökaren ta del av bakgrund, djupare insikt i goda exempel och exempel på hur man kan vara del av konkret samverkan inom hållbarhet
- Rollups för vägvisning in i lokalen
- Idélåda
- Bi-hotell
- Bok om Österplana hed
- Broschyrer om biosfärområdet och Agenda2030
- För att spela Kartspelet behövdes också nedladdning av gratisappen *Här finns liv, speciellt framtagen för projektet. Wifi för nedladdning fanns i lokalen.

Samtligt innehåll i *Här finns liv-projektets utställningar och spel har getts på svenska och engelska och varit tillgängligt att ta del av för rullstolsburna. Internet har enbart behövts vid nedladdning av appen, ej vid spel.

Sommarutställning inne på Läckö slott. *Biosfärens mönster*, av Svensk Tenn / Beijerinstitutet.

I samband med att den fasta utställningen tog form växte fler idéer och möjligheter fram för att sprida kunskap om Agenda 2030 och biosfär.

Stiftelsen Läckö slott valde att boka utställningen Biosfärens mönster, bestående av vepor och en byrå – en utställning vars innehåll visualiserade samspelet mellan människan och biosfären - till 2018 års sommarutställning inne på Läckö slott.

”BEIJERINSTITUTET VID KUNGLIGA VETENSKAPSAKADEMIEN är ett internationellt, tvärvetenskapligt institut i gränslandet ekologi och ekonomi som samlar ledande forskare från hela världen. Forskningen ger en djupare förståelse för samspelet mellan ekologiska system och

	<p>samhällets och ekonomins utveckling. Målet är att finna vägar till en hållbar framtid för mänskligheten.</p> <p>SVENSKT TENNIS ÖVERSKOTT går bland annat till forskning vid Beijerinstitutet. Under våren 2015 visualiserades samspelet mellan människan och biosfären i en utställning på Svenskt Tenn, där konstnärerna Eric Ericson, Jesper Waldersten, Liselott Watkins och Stina Wirsén tolkade centrala begrepp och insikter från Beijerinstitutets forskning.”</p> <p><i>Utdrag från websidan där det också finns mer information:</i> https://www.svenskttenn.se/sv/magasin/biosfarens-monster/</p> <p><i>Läckö slott och naturum Vänerskärgården – Victoriabuset har tillsammans ca 100 000 besökare per år.</i></p>
<p>Superkraftspelet öppning maj App-spel om FNs globala mål nr15 Ekosystem och biologisk mångfald utmed naturstigen vid Läckö slott.</p> 	<p>Superkraftspelet är ett av de två appspelen inom *Här finns liv. Detta spelas med hjälp av skyltar utmed den 1,4 kilometer långa naturstigen. Spelupplevelsen förstärks genom träskulpturer föreställande några av spelets djur.</p> <p>Genom Superkraftspelet sig lär besökarna om FNs globala mål nr 15; Ekosystem och biologisk mångfald.</p> <p>Superkraftspelet bygger på ett lekfullt personlighetstest där man genom att besvara appspelets frågor får fram ett resultat, som visar hur just ens egna egenskaper på ett fint sätt kan bidra till en hållbar framtid. Spelet och skulpturerna finns kvar att spela utmed naturstigen, även efter projektets slut.</p>
<p>15 mars föreläsning för allmänheten ”Naturen och dess påverkan på din mentala hälsa” med forskaren Therese Lindahl, Beijerinstitutet.</p>	<p>Föreläsning och mötesarena. Therese Lindahl är ekonom och forskare på Beijerinstitutet. Föreläsningen handlade om att förstå det mänskliga beteendet i socio-ekologiska system. Plats: naturrum Vänerskärgården. Dagtid. <i>Ca 50 besökare</i></p>
<p>15 mars föreläsning och mötesarena för pedagoger i biosfärområdet med forskaren Therese Lindahl, Beijerinstitutet.</p>	<p>Föreläsning och mötesarena. Therese Lindahl är ekonom och forskare på Beijerinstitutet. Föreläsning om hur barns kontakt med naturen påverkar deras känslor, kunskap och ageranden.</p>

	Plats: naturrum Vänerskärsgården. Kväll. Möjlighet till gemensam måltid i samband med föreläsningen. <i>Ca 50 besökare</i>
18 april mässa Vänergymnasiet om hållbar utveckling inom transportsektorn.	Mässa på Vänergymnasiet, Mariestad. Föreläsningar och provkörning av fordon. <i>Uppskattat antal besökare 100 personer.</i>
24 april årsmöte för Biosfärområdet.	Inledande föreläsning av Biosfärstipendiaten 2017 Jan Bertilsson som pratade om att leva ett hållbart liv. På Vänergymnasiet, Mariestad. <i>Ca 20 personer.</i>
5 maj Öppning av Här finns liv, Läckö	Vid öppningen var ambassadörer, tjänstemän och politiker med från alla biosfärkommunerna. Med fanns Svenska Unescorådets Generalsekreterare Mats Djurberg och Naturvårdsverkets Göran Blom. Kommunal- och oppositionsråd från de tre biosfärkommunerna avtäckte tillsammans Kartspelet. Mira 12 år berättade om Kartspelet och hur det går till. Moderator var Annika Dopping. Avslutningsvis bjöds på lunch och tårter. Man hade möjlighet att prova de olika Här finns liv-spelen samt besöka slottet och utställningen <i>Biosfärens mönster</i> . Kartspelet inne på naturum. Superkraftspelet vid naturstigen <i>Biosfärens mönster</i> inne på slottet. <i>Ca 50 personer.</i>
3 juli Natur och kulturresa till Kinnekulle för nysvenskar.	En resa till Kinnekulle för att visa ett av Götenes finaste resmål. Språkträning och kunskap om naturreservat, sopsortering, eldningsförbud. Picknic vid Lasses grotta och besök till Smedja Terese. <i>Ca 50 personer.</i>
4 juli seminarium och panelsamtal i Almedalen , anordnat av Högskolan i Skövde.	<p>Panelsamtal om hur digitaliseringen kan bidra till ökad kunskap om natur- och kulturarv. Publiken erbjöds också att testa superkraftspelet.</p> <p><i>Intervjuer/film från Almedalen:</i> http://www.mynewsdesk.com/se/his/pressreleases/naer-nytt-moeter-gammalt-den-digitala-beraettelsen-lyftes-fram-i-almedalen-2570692</p> <p><i>Ca 50 besökare</i></p>
20 juni Studiebesök till Här finns liv av politiker och tjänstemän från Jönköping	Studiebesök av politiker och tjänstemän från Jönköping och Biosfärområde Östra Vätterbranterna. Biosfär och Stiftelsen Läckö slott mötte upp på naturum och Läckö. <i>Ca 10 besökare</i>

<p>13 september föredrag "Svamparnas mångfald och roll i naturen" av Mikael Jeppson, chefredaktör på Svensk Mykologisk Tidskrift</p>	<p>Chefredaktören på Svensk Mykologisk Tidskrift berättade om svamparnas mångfald och deras viktiga roll i våra ekosystem. Arrangör: naturrum Vänerskärgrården. <i>Ca 50 besökare</i></p>
<p>September. Filmkurs.</p>	<p>Filmkurs, Lidköping. Hur kan vi bli bra på att kommunicera hållbara insatser? Med Dotter & Döse. <i>8 personer</i></p>
<p>4-5 oktober kulturavsseminarium Högskolan i Skövde, Portalen Gothia Science Park.</p>	<p>Seminarium om kulturarv och spelteknologi på Högskolan i Skövde. Exempel av hjälpmedel och berättarformer inom kulturarvssektorn. <i>Ca 60 personer</i></p>
<p>30 oktober-1 november guide familjevandringar med superkraftspelet.</p>	<p>Barnen fick kunskap om djurlivet och se vilket djur de själva är mest lika. Vid Läckö slott. Arrangör: naturum Vänerskärgrården. <i>Okänt antal deltagare</i></p>
<p>8 november inspirationsföredrag med Sofia Svarfvar, internationell miljöekonom.</p>	<p>Om arbetet med att införliva de globala hållbarhetsmålen och att lösa våra världsproblem. Arrangör: naturum Vänerskärgrården. <i>Ca 40 besökare</i></p>
<p>7-8 november inspirationsföredrag av Sveriges mest hållbara butikskedja 2017, Filippa K. Hållbarhetschef Elin Larsson.</p> 	<p>Om företagets strategi att satsa på cirkulär ekonomi och deras största lärdomar. Fyra tillfällen och samverkan med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Campus Västra Skaraborg på Röda Kvarn i Lidköping, - Tillväxt Mariestad på Trädgårdens skola - Vadsbogymnaset på Tunaholmsskolan i Mariestad - Näringslivsföreningen i Götene, Centrumhuset. <p><i>Ca 250 personer</i></p>
<p>13 november. Studiebesök från Universitet i Karlstad.</p>	<p>Studiebesök till naturum Läckö från turiststuderande vid Karlstads Universitet. <i>Ca 30 besökare</i></p>
<p>November och december. Filmproduktion – en film om *Här finns liv för bland annat nationell spridning i sociala media. Samverkan mellan Biosfär Vänerskärgrården med Kinnekulle och Naturvårdsverket.</p> 	<p>Manus och filmproduktion om *Här finns liv och hur man spelar Kartspelet. Manus av biosfärområdet. Produktion: Septemberfilm https://youtu.be/A4jAdqHHX1c</p>
<p>6 december inspirationsföreläsning "Moder jord för god att kolsyra" med Staffan</p>	<p>Om vår tids ödesfråga: klimatet. Den senaste vetenskapen och om våra konsumtionsmönster.</p>

Lindberg (föreläsare, musiker och koldioxidbantare).	Arrangör och plats: naturrum Vänerskärgården. <i>Ca 75 personer</i>
---	--

Genomförda aktiviteter under 2019	Aktivitet och plats
Januari - början av mars fortsatt fast utställning *Här finns liv med Kartspelet.	Naturum Vänerskärgården – Victoriahuset.
Januari- sista december. Superkraftspelet.	Superkraftspelet finns utmed naturstigen vid Läckö slott. Fokus på globalt mål nr15: Ekosystem och biologisk mångfald. <i>Okänt antal besökare</i>
5 mars *Här finns liv-föredrag om Biosfärområdet.	På Rotary i Lidköping. Av biosfärområdet. <i>Ca 40 personer</i>
7 mars inspirationsföreläsning <i>"Moder jord för god att kolsyra"</i> med Staffan Lindberg. 	I Centrumhuset, Götene. Öppning av vandringsutställningen. <i>Ca 40 personer</i>
7-28 mars vandringsutställning *Här finns liv.	3 veckor i entréplan, Centrumhuset, Götene. <i>Medborgarkontoret uppskattar att ca 500 passerar varje dag.</i> <i>Total uppskattning om unika besökare: Ca 700 personer</i>
19 mars Utbildningsdag. *Här finns liv-föredrag om Biosfärområdet, Här finns liv och kommunikation.	Samverkan med Dotter & Döse och Blom Communication. På Campus, Lidköping. <i>Ca 50 personer</i>
30 mars Sollördag med vandringsutställningen *Här finns liv. Temadag kring hållbara energilösningar.	Möjlighet för besökare att spela Kartspelet, lära om Agenda 2030 och träffa lokala hållbarhetsföretag. Nya torget, Mariestad. <i>Ca 100 personer</i>

24 april inspirationsföreläsning <i>"Planetskötare i världsklass"</i> med Heidi Andersson (världsmästare i armbrytning och skogsbrukare). Lokalt företag Hvita hjorten lyftes fram som gott exempel.	Kring Heidis ambition och arbete mot att leva fossilfritt år 2025 och hennes medverkan i TV-serien <i>"Storuman forever"</i> . Röda Kvarn i Lidköping. <i>Ca 50 personer</i>
4-5 maj vandringsutställning *Här finns liv på Vårundan, Kinnekulle.	Möjlighet för besökare att spela Kartspelet och lära om Biosfärområdet. Österplana kyrka. <i>Ca 2000 besökare.</i>
Maj vandringsutställning *Här finns liv på plats vid invigning av världsunik solcellsdriven vätgastankstation	Mariestads kommun har byggt världens första solcellsdrivna vätgastankstation. Tankstationen i Haggården har ett strategiskt läge vid E20 och riksväg 26. Besökarna kunde lära om Agenda 2030, biosfär genom Kartspelet.

6-24 maj vandringsutställning *Här finns liv.	På plats i Guldgruvan, ett återvinningscenter och kreativt resurscenter i Töreboda. <i>Ca 300 besökare.</i>
20 maj – 2 juni Superkraftspelet och globala målen rollups.	Utställning om klimatförändringar och hållbarhet i Karlskrona där Högskolan i Skövde medverkade på Naval Museet. <i>Antal besökare okänt</i>
28 maj-1 september vandringsutställning *Här finns liv. 	På plats i stadshuset i Mariestad. <i>Anställda i kommunhuset</i> <i>Uddevalla kommun</i> <i>DaCapo Cross media-programmet</i> <i>Vara folkbibliotek, två grupper</i> <i>Uppskattningsvis runt 1000 besökare</i>
September Fast utställning *Här finns liv	De la Gardiegymnasiet i Lidköping. Uppsat i ett klassrum som ämnas användas som hållbarhetsrum. <i>Ca 2300 elever och lärare</i>
*Här finns liv-reflexer delades ut av Länsförsäkringar Skaraborg	Speed Art Design i Mariestad. <i>Antal besökare okänt</i>
Utdelning av *Här finns liv-reflexer som tagits fram i samverkan mellan Biosfär och Länsförsäkringar Skaraborg.	<i>Delades ut under hösten/vintern 2019 vid olika evenemang, konferenser, workshops, FN-dagen, Fridays for Future Lidköping, studieresa till biosfärområde i Italien, 3 andra biosfärområden, Platåbergens geopark, Naturnyttanätverket, Föreläsning med Olof Röbländer mm.</i> <i>Alla förskolor i Mariestads kommunområde tillfrågades också om att klä granar med reflexer i samband med julskyltningen. Samtliga medverkande barn fick reflexer.</i>
19 september Agenda 2030-konferens för alla kommuner i Skaraborg inom projektet CLAS. Kartspelet *Här finns liv samt presentation tillsammans med Högskolan i Skövde.	Gothia Science Portalen, Högskolan i Skövde. <i>Ca 120 personer</i>
27 september Fridays for Future 	Fridays for Future, medverkan av biosfär utanför Folkets hus, Lidköping. Samtal och nätverkande. Utdelning av *Här finns liv-reflexer. <i>Ca 50 personer</i>
24 oktober- 13 november Vadsbogymnasiet Mariestad. Vandringsutställningen *Här finns liv och rollup-version av Superkraftspelet.	Vadsbogymnasiet, Mariestad. 24 oktober uppmärksammas FN-dagen genom föreläsning av Biosfärkontoret och vandringsutställningen.

<p>Utställningen fanns placerad centralt inne på skolan på FN-dagen och under tre veckor.</p> 	<p><i>Ca 800 elever och ca 140 anställda (pedagoger, rektorer, vaktmästeri, bespisning dvs. all personal).</i></p>
<p>7 november Föreläsning med uppgift. Dacapo Mariestad.</p>	<p>Föreläsning Dacapo Mariestad, Cross media-utbildningen. <i>Ca 20 personer</i></p>
<p>14 november Föredrag för studiebesökare. Karlstads Universitet.</p>	<p>Föredrag för turiststuderande från Karlstads Universitet. Mariestads kommunhus. <i>Ca 27 personer</i></p>
<p>18 november föreläsning med Olof Röhlander. "Bra är det nya bäst" - om att vara hållbar som människa.</p> 	<p>Mariestads teater. Presentation av biosfärområdet och Här finns liv av biosfärområdets styrelse och biosfärkontoret. Föreläsning av en av Sveriges mest anlitade föreläsare. <i>180 personer i publiken</i></p>
<p>December – Januari 2020 Julgranar kläddes av Mariestads förskolebarn</p> 	<p>Granarna kläddes med reflexer framtagna i samverkan mellan biosfär / Här finns liv & Länsförsäkringar Skaraborg. De kläddes också med eget tillverkat pynt. Granarna kläddes på kransorternas förskolor samt i Esplanaden, centrala Mariestad. Granarna fanns att se från juls skyltningen till och med tjugondag knut.</p> <p>Samverkan mellan Biosfär, Tillväxt Mariestad, AME, förskolecheferna samt 17 förskolor inom Mariestads kommunområde.</p> <p><i>Ca 380 medverkande barn</i></p>

Planerade aktiviteter efter projektets slut under 2020	Beskrivning av aktivitet
<p>21 januari-24 mars vandringsutställning *Här finns liv. Kartspelet visas tillsammans med biosfärutmaningsutställningen.</p>	<p>På Vadsbo museum, Stallet i Mariestad.</p>
<p>April- maj 2020 vandringsutställningen *Här finns liv. Kartspelet.</p>	<p>Tunaholmskolan, Mariestad. <i>310 elever</i></p>

Hela året samt några år framöver Kartspelet på De la Gardiegymnasiet	De la Gardiegymnasiet, Lidköping. Uppsatt i ett klassrum som ämnas användas som hållbarhetsrum. <i>Ca 2300 elever och lärare</i>
Hela året samt några år framöver Superkraftspelet finns att spela	Naturstigen vid Läckö slott
Eventuellt	Guldgruvan önskar ha utställningen om biosfärområdet inte tänkt behålla den.

Utöver aktiviteterna ovan så har kommunikation skett på fler sätt

Hemsidan

Totalt antal sidvisningar av *Här finns liv: Ca 2000 st

Youtube

*Här finns livfilmen: 348 visningar

<https://youtu.be/A4jAdqHHX1c>

Högskolan i Skövde Kulturarv och digitalisering, Almedalen. 94 visningar.

<https://www.youtube.com/watch?v=ASA6bBTeeog>

Facebook

Inlägg 2018 räckvidd 33 156 personer. Inlägg 2019 räckvidd 40 248

Följare 952

Ett par sponsrade inlägg under tidsperioden med runt 4500 visningar/st.

Instagram

Interaktioner på inlägg med *Här finns liv på biosfärområdets konto Ca 500.

Kommunikationskampanj på instagram i december månad 2019 om Agenda2030, biosfär och #Härfinnsliv av Dacapo Mariestad. #Härfinnsliv. Räckvidd: 20-30 000 personer varje vecka.

Guldgruvan: Inlägg på instagram med 1100 följare och inlägg på facebook. *Exakta siffror kan ej ges.*

Ytterligare inlägg på andras hemsidor och sociala medier, samt delad information ingår inte i denna statistik då det är svårt att få siffror på dessa.

Antal nedladdningar av appen

Enligt uppgift från Solutions som tillverkat appen har 297 personer laddat ned Här finns liv / iOS appen och 156 personer laddat ner Här finns liv / Android appen (2020-02-19). Det vill säga totalt 453 nedladdningar. Spelen kan genomföras enskilt med en egen mobil eller läsplatta, eller tillsammans med en och samma enhet. Läsplattorna som följer med utställningen har använts flitigt under projektiden. Det går inte att se hur många gånger appen används i en och samma enhet.

Inspirationsblad

Spridning av *Här finns liv-blad till turismorganisationerna med flera. Tryck och spridning av *Här finns liv-blad till Mariestads turistorganisation och Destination Läckö Kinnekulle AB med flera. Ca 200 exemplar.

Direktinbjudningar

Via mejl, nyhetsbrev mm till projektets olika aktiviteter mm. Uppskattningsvis ca 500st.

Broschyrer

Marknadsföringsbroschyr om Källandsö, Läckö slott och dess aktiviteter 2018: ¾ annonssamarbete med Vänermuseet samt 8/5 annons om invigningen av utställningen. 44000 ex.

Vårrundan, Kinnekulle 2019. Annons. 14000ex + digital spridning.

Broschyr tryckt i 400 exemplar för spridning om projektet och dess arbetsmodell.

Press

- NLT Nya Lidköpings-Tidningen. Artikel i samband med invigning av utställning. Artikel i samband med integrationsdag i Götene. Papperstidning + sajt 112 300 läsare.
- Min husbil Sverige. Artikel inför sommarsäsong 2018 på naturum. 40 000 sålda exemplar.
- Skaraborgsbygden. Artikel med intervju med Sofia 2019. Varje fredag läses den av 29.000 personer.
- Mariestadstidningen. Stort artikel inför Sollördagen i Mariestad i mars 2019. Stort artikel om avslutningen av Här finns liv och Olof Röhländer i dec 2019. Stort uppslag om utställningen i februari 2020. Bilder och text på nätupplagan vid julgranspyntningen 2019. Papperstidning: 25000 unika läsare per dag. Nättidning: 24000 Antal unika webbläsare per vecka.
- Lidköpingsnytt.nu *Här finns liv – en resa i hållbar utveckling Publicerad lördag, 19 maj 2018*
Statistik Lidköpingsnytt.nu : Unika läsare: 68.092. Antal besök: 390.499.
<https://www.lidkopingsnytt.nu/2018/05/19/har-finns-liv-en-resa-i-hallbar-utveckling/>
- Unika. Gratistidning i Mariestad. Tidning i pappersformat och på nätet. *Artikel om biosfär och projektet Här finns liv publicerad i februari 2018.*
Unika trycks i 14000 exemplar. 12500 exemplar delas ut till hushållen. Resterande återfinns i butiker mm. <https://en.calameo.com/read/00488257244e689178afb>

Bok

Medverkan i bok om hållbarhet, framtagen av EcoLogic UF i Lidköping. *Här finns liv och Superkraftspelet finns med i ett av bokens uppslag. För att spela behöver man appen *Här finns liv i sin mobil eller läsplatta. 200 stycken böcker har tryckts. (Feb 2020).

Stort tack till alla som bidragit och samverkat på ett eller annat sätt.

* Här finns liv

Testa Superkraftspelet med gratis-appen Här finns liv

Vilket djurs egenskaper är mest lika dina? Spela Superkraftspelet och ta reda på hur du - med just din naturliga superkraft - kan hjälpa till att göra vår planet till ett bra ställe att bo på, nu och i framtiden.

Så här går det till:

1. Ladda ner gratis-appen i en mobil eller läsplatta
2. Starta appen
3. Svara OK så att appen kommer åt din kamera. Välj Spela Superkraftspelet!
4. Läs texten. Välj Starta Spelet!
5. Nu kan du spela spelet. Djurskyltarna hittar du här ovanför.

Spela vid Läckö slott

Superkraftspelet finns också utmed naturstigen nära naturum Vänerskärsgården Victoriahuset. Naturstigen är 1,4 km och startar vid skogsbrynet, nära växthuset. Den är lätt att ta sig fram på, både om man sitter i rullstol och om man går. Genom att spela Superkraftspelet lär man sig mer om *Ekosystem och biologisk mångfald* som också är namnet på FN:s globala mål nr 15 i Agenda2030.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling